MATHIAS ÉNARD

ULICE ZLODĚJŮ

حب
خيبة الأمل
أدب
فقر
الرغبة في العيش
انعدام الحرية
أحلام
أفكار لم يتم الوفاء بها
غرور
حظر الإيمان

KNIHA ZLIN

Ulice zlodějů

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

KNIHA ZLIN
NAKLADATELSTVÍ SVĚTOVÝCH AUTORŮ

Mathias Énard

Ulice zlodějů – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

FLEET

MATHIAS ÉNARD

ULICE ZLODĚJŮ

MATHIAS ÉNARD

ULICE ZLODĚJŮ

V překladu Anny a Erika Lukavských

KNIHA ZLÍN

Cet ouvrage a bénéficié du soutien des Programmes d'aide à la publication de l'Institut français.

Tato kniha vychází s pomocí Programu na podporu publikační činnosti Francouzského institutu.

Copyright © Editions Actes Sud, Arles 2012
Published by arrangement with Lester Literary Agency
Translation © Anna a Erik Lukavští, 2017

ISBN tištěné verze 978-80-7473-621-6
ISBN e-knihy 978-80-7473-622-3 (1. zveřejnění, 2017)

„Když je ale člověk mladý, musí toho hodně vidět, sbírat zkušenosti a ideje, rozšiřovat si obzory.“ „Tady?“ skočil jsem mu do řeči. „To člověk nikdy neví kde! Tady jsem poznal pana Kurtze.“

JOSEPH CONRAD, *Srdce temnoty*

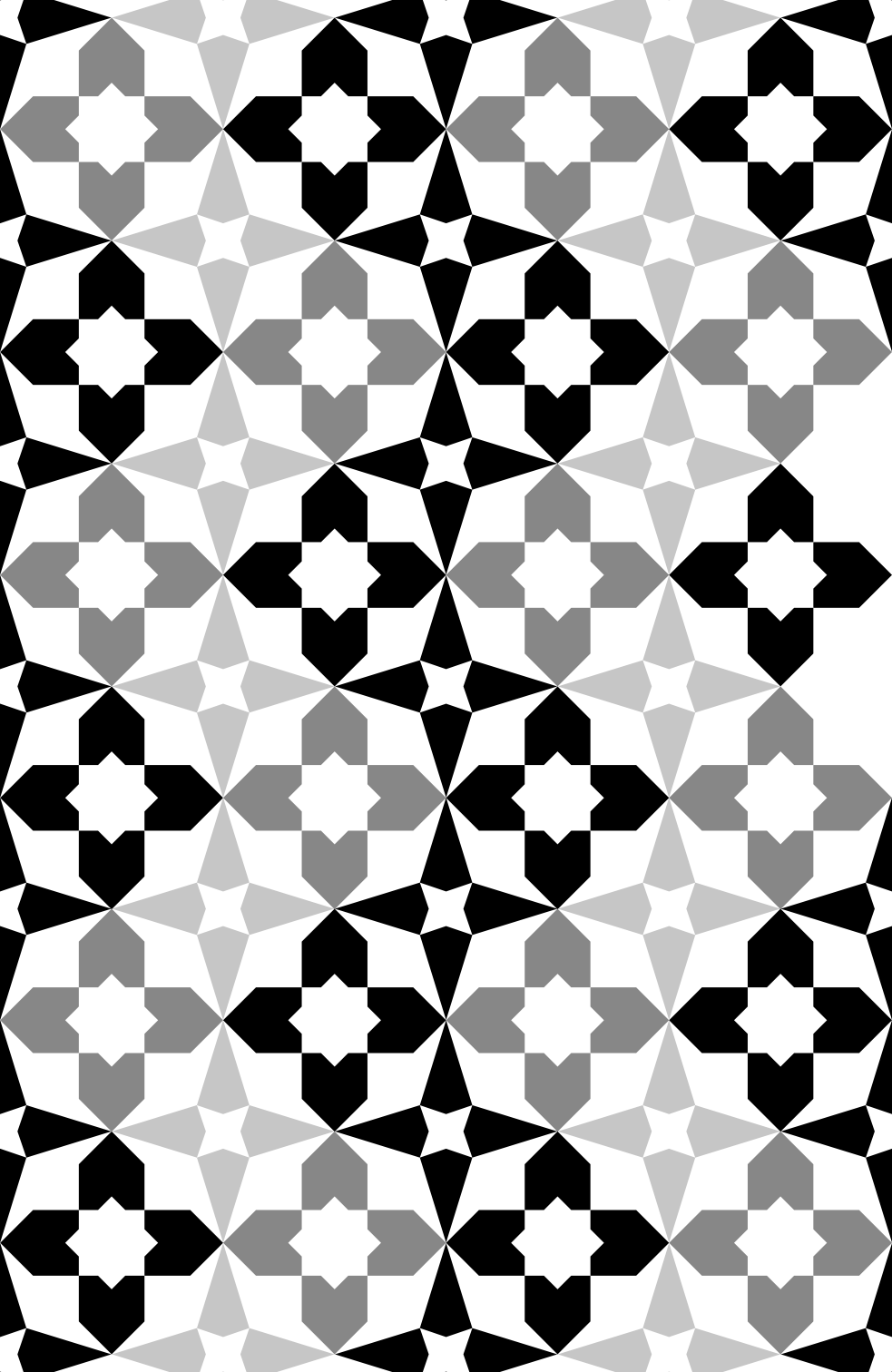

I

ÚŽINY

Lidé jsou psi, lísají se k sobě v bídě, válejí se ve špíně, aniž by se z ní dokázali dostat, celý den si lížou srst a pohlaví, leží v prachu připraveni udělat cokoli pro kus flákoty nebo shnilou kost, jeden by se hned slitoval, a stejně jako oni i já jsem lidská bytost, tudíž zkažený odpad zotročený svými instinkty, pes, pes co kouše, když má strach a touží po pohlazení. Už rozumím svému dětství, životu štěněte v Tangeru; mladého toulavého čokla, kňučícího zbitého psa; chápu své pobláznění po samičkách, jež jsem považoval za lásku, a hlavně vidím, že mi chyběl pán, to proto se všichni touláme, hledáme ho ve tmě, očicháváme se mezi sebou, ztraceni a bez cíle. V Tangeru jsem chodil dvakrát denně pět kilometrů pěšky, abych se podíval na moře, přístav a Úžinu, teď taky hodně chodím pěšky, čtu, čím dál víc, příjemný způsob, jak zahnat nudu a smrt, jak oklamat mysl tím, že ji rozptýlíme, vzdálíme od té jediné pravdy, totiž: jsme zvířata v kleci a život trávíme v temnotě, hledáním rozkoše. Do Tangeru jsem se nikdy nevrátil, nicméně jsem se setkal s lidmi, kteří se tam toužili dostat jako turisté, pronajmout si pěknou vilu s výhledem na moře, dát si čaj v *Café Hafa*, kouřit hašiš a šukat domorodce, většinou domorodce mužského pohlaví, ale ne výhradně, někteří doufají, že si užijí s princeznami z *Tisíce a jedné noci*, přísahám, kolikrát mě někdo žádal, jestli bych

mu nemohl zařídit krátký výlet do Tangeru, aby si dopřáli hašiš a domorodce, prostě relax, a kdyby věděli, že jediná zadnice, co jsem kdy viděl, než mi bylo osmnáct, patřila sestřenici Merjem, omdleli by nebo by mi nevěřili, tolik si spojují Tanger se smyslností, touhou, shovívavostí, jaké nám město nikdy nenabízelo, ale my je dopřávali turistům za mince z jejich bídných měšců. V naší čtvrti se žádný turista neukázal. Dům, v němž jsem vyrostl, nebyl ani okázalý, ani nuzný, stejně jako moje rodina, můj otec byl zbožný, jinak řečeno dobrý muž, úctyhodný člověk, netýral svou ženu ani děti – až na pár občasných kopanců do zadku, což nikdy nikomu neuškodilo. Znal jedinou, ale tu správnou knihu, Korán: tam nacházel všechno, co potřeboval vědět o tomto životě i co ho čeká v tom jiném, modlit se pětkrát denně, držet půst, dávat almužnu, jeho jediným snem byla pouť do Mekky, aby mu lidé říkali hádž, hádži Mohsene, jeho jediná ambice, bylo mu úplně jedno, že by mohl pracovat víc a změnit svůj krámek na supermarket, bylo mu jedno, že by mohl vydělat tisíce dirhamů, měl svou knihu, modlitbu, pouť a tečka; moje matka ho ctila, její poslušnost doplňovala zároveň i náruživost v domácích pracích; takhle jsem vyrostl, na súrách a mravních poučkách, v příbězích o Prorokovi a slavných dobách arabského národa, navštěvoval jsem úplně průměrnou školu, kde jsem se trochu naučil francouzsky a španělsky a každý den jsem chodil se svým přítelem Bassámem do přístavu, do dolní části medíny a na Grand Zoco, kde jsme pokukovali po turistech, a jakmile nám mezi nohama vyrostlo ochlupení, stalo se naší hlavní činností šmírování cizinek, hlavně v létě, když nosí kraťasy a krátké sukně. V létě nebylo nic moc co dělat, kromě sledování holek, chození na pláž a kouření jointů, když nám někdo přenechal kousek hašiše. Četl jsem desítky starých francouzských detektivek, kupoval si je za pár šupů v antikvariátu, bral jsem detektivky, protože tam byla často šukačka, blondýny, fára, whisky

a prachy, všechny ty věci, co jsme neměli a o nichž jsme snili, uvězněni mezi modlitbami, Koránem a Bohem, který byl něco jako druhý otec, aspoň s těmi kopanci do zadku. Sedávali jsme nahoře na útesu naproti Úžině, obklopeni fénickými hroby, což byly spíš jenom díry ve skále plné pytlíků od brambůrků a plechovek od coca-coly než antických nebožtíků, na uších jsme měli sluchátka od walkmana a celé hodiny jsme se dívali, jak pendlují trajekty mezi Tangerem a Tarifou. Hrozně jsme se nudili. Bassám snil o tom, že odjede, že zkusí štěstí na druhé straně, jak říkal; jeho otec pracoval na pobřeží jako číšník v restauraci pro zazobance. Já jsem na druhou stranu, na Španělsko, na Evropu, moc nemyslel, měl jsem rád to, co jsem četl v detektivkách, toť vše. Díky románům jsem se učil jazyk, dozvěděl se něco o cizích zemích; byl jsem hrdý, že je znám, že je mám sám pro sebe, nechtěl jsem, aby mi je přízemní Bassám pošpinil svými ambicemi. V té době mě lákala hlavně sestřenice Merjem, dcera mého strýce Ahmeda; žila sama s matkou ve stejném patře jako my, její otec a bratři pracovali v zemědělství v Almeríi. Nebyla moc hezká, ale měla velká prsa a kulaťoučký zadek; doma často nosila upnuté džíny nebo skoro průsvitné šaty, bože, bože, jak ta mě vzrušovala, přemýšlel jsem, jestli to dělá schválně, a v erotickém snění před usnutím jsem si představoval, jak ji svlékám, hladím, vkládám tvář mezi její obrovská prsa, ale nebyl jsem schopný udělat první krok. Byla to moje sestřenice, mohl jsem si ji vzít, ale ne ji osahávat, to ne. Proto jsem si o ní jen snil, probíral ji s Bassámem, když jsme trávili odpoledne pozorováním brázd lodí. Dneska se na mě usmála, dneska měla na sobě to a ono, myslím, že nosí červenou podprsenku atd. Bassám přikyvoval a říkal mi ta tě chce, to je jasný, jede po tobě, jinak by se takhle nepředváděla, jak nepředváděla, je normální, že nosí podprsenku, ne? To jo, ale proč zrovna červenou, kamaráde, chápeš? Červená vzrušuje, a takhle pořád dokola celé hodiny. Bassám měl hlavu

hodného trouby, kulatou s malýma očima, každý den chodil se svým otcem do mešity. Trávil čas tím, že vymýšlel neuvěřitelné plány, jak by tajně emigroval převlečený za celníka nebo za policajta; snil o tom, že ukradne papíry nějakému turistovi a pak pěkně oblečený, s hezkým kufrem v klidu odjede lodí, jakoby nic – ptal jsem se ho, co ale budeš ve Španělsku dělat, když nebudeš mít prachy? Budu trochu makat, něco našetřím, a potom odjedu do Francie, odpovídal, do Francie, pak do Německa a odtud do Ameriky. Nevím, proč si představoval, že bude snadnější odjet do Ameriky z Německa. V Německu je hrozná zima, říkal jsem. A nemají tam rádi Araby. Kecy, namítal Bassám, Maročany tam mají rádi, můj bratranec je mechanik v Düsseldorfu a je tam hrozně šťastnej. Stačí se naučit německy, a hned tě prý hrozně uctívají. A je tam snazší dostat papíry než ve Francii.

Sdíleli jsme své vzdušné zámky, Merjemina prsa a emigraci; takhle jsme hodiny meditovali, s pohledem upřeným na Úžinu, a pak jsme se vraceli pěšky domů, on šel na večerní modlitbu a já se snažil ještě jednou zahlédnout svou sestřenici. Bylo nám sedmnáct, ale v hlavě spíš dvanáct. Nebyli jsme moc mazaní.

O několik měsíců později jsem dostal svůj první výprask, lavinu ran, jakou jsem nikdy předtím nepoznal, byl jsem napolo omráčený, plakal jsem bolestí a ponížením, můj otec plakal taky, hanbou, a přeříkával zažehnávací formule, Bože, ochraňuj nás od neštěstí, Bože, pomoz nám, Bůh je jediný a všeobjímající, a fackoval mě a řezal opaskem, zatímco matka sténala v koutě, taky plakala, dívala se na mě, jako bych byl ztělesněním ďábla, a když se otec unavil a už mě nemohl mlátit, nastalo ticho, hrobové ticho, oba se na mě upřeně dívali. Byl jsem cizinec, cítil jsem, že mě ty pohledy mají vypudit, cítil jsem se ponížený a vystrašený, otcovy oči překypovaly nenávistí, vyběhl jsem ven. Práskl jsem za sebou dveřmi, na patře jsem přes dveře slyšel, jak Merjem pláče

a křičí, byly slyšet rány a nadávky jako běhna, coura, seběhl jsem schody, venku jsem si všiml, že mi teče krev z nosu, že jsem jenom v košili, v kapse mám jen deset dirhamů a nevím kam jít. Naštěstí teprve začínalo léto, byl vlahý večer, vzduch slaný. Sedl jsem si na zem, opřel se o kmen eukalyptu, vzal hlavu do dlaní a bulil jako malý kluk až do setmění, až do svolávání k modlitbě. Vstal jsem, měl jsem strach; věděl jsem, že se nevrátím domů, že už se tam nevrátím, že to nejde. Co budu dělat? Vydal jsem se k místní mešitě, chtěl jsem u východu zastihnout Bassáma. Uviděl mě, vykulil oči, naznačil jsem mu, aby se zbavil táty a šel za mnou. Do prdele, víš, jak vypadáš? Co se ti stalo? Starej nás přistihl s Merjem nahý, řekl jsem, a už při vzpomínce na tu chvíli jsem musel zatnout zuby, oči se mi vzteky zalily slzami. Zaplavil mě stud, příšerný stud, že jsme byli přistiženi nazí, ten spalující stud mě ničí ještě teď – Bassám hvízdl, no, tak tos to teda pěkně schytal, uznal jsem, že schytal, aniž bych zacházel do podrobností. Co teď budeš dělat? Nevím. Ale domů se vrátit nemůžu. Kde budeš spát, zeptal se mě Bassám. Netuším. Máš peníze? Dvacet dirhamů a jednu libru, to je všechno. Dal mi pár mincí, které měl po kapsách. Musím už jít. Uvidíme se zítra? Jako obvykle? Přikývl jsem, on odešel. Trochu ztracený jsem se prošel po městě. Vydal jsem se po ulici Pasteur a pak sešel úzkými strmými uličkami k moři; svítila tam červená světla bordelů, před výlohami seděli podivní týpci. Po promenádě se klidně vodily páry, zavěšené do sebe, což mi připomnělo Merjem. Vrátil jsem se k přístavu a došel až k Tombeaux; sedl jsem si a pozoroval Úžinu, ve Španělsku svítila překrásná světla; představoval jsem si, jak tam lidé tančí na plážích, svobodu, ženy, auta; co budu dělat bez střechy nad hlavou, bez peněz? Žebrat? Pracovat? Musím se vrátit domů. Ta vyhlídka mě už předem ničila. To nejde. Lehl jsem si, díval se dlouho na hvězdy. Usnul jsem, dokud mě chladné svítání nedonutilo vstát, šel jsem se projít, abych se trochu zahřál.

Všechno mě bolelo, rány z výprasku, otlačeniny po noci strávené na skále. Kdybych to věděl, vrátil bych se poslušně domů, poprosil otce o odpuštění. Kdybych nebyl tak pyšný a udělal to, byl bych se vyhnul dalšímu ponížení a ranám, možná bych se také stal obchodníkem s koloniálním zbožím, možná bych si vzal Merjem, možná bych v tuto chvíli večeřel v Tangeru v krásné restauraci u moře nebo dal výprask svým dětem, celé smečce řvoucích a hladových štěňat.

Měl jsem hlad, jedl jsem nahnilé ovoce, které zelináři nechávali žebrákům, musel jsem bojovat o potlučená jablka, plesnivé pomeranče, fackovat se s různě narušenými lidmi, jednonohými, mongoloidními, hordou hladových, co se jako já potloukali okolo tržiště; byla mi zima, trávil jsem úplně promáčený podzimní noci, kdy se na město snášely bouřky, vyháněly všechnu tu lůzu do podloubí, do různých zákoutí v medíně, do rozestavěných domů, kde jste museli podplatit hlídače, aby vás tam nechal; v zimě jsem odjel na jih, nenašel jsem tam nic než policajty, ti mě nakonec na oprýskaném komisariátu v Casablance nemilosrdně zmlátili, aby mi dodali odvahy vrátit se k rodičům; splašil jsem si náklaďák do Tangeru s poctivým chlápkem, rozdělil se o svačinu a pak mě praštil do ksichtu, protože jsem mu odmítl dělat holku, a když jsem šel za Bassámem, když jsem se odvážil vstoupit do naší čtvrti, vážil jsem o bůhvíkolik kilo méně, oblečení úplně rozedrané, knížku už jsem nečetl celé měsíce a právě mi bylo osmnáct. Nemusel jsem se bát, že by mě někdo poznal. Padal jsem vyčerpáním. Třásl se. Čistý jsem zrovna nebyl, myl jsem se leda na nádvoří před mešitou, pod káravým pohledem správců a imámů, pak jsem musel předstírat, že se modlím, abych se trochu zahřál na pohodlných kobercích, vzal jsem si Korán někam do rohu a spal vsedě s knihou na

kolenou, tvářil se osvíceně, dokud se nějaký pravý věřící nerozčílil, že chrápu nad svatým textem, nakopal mě do zadku a vyhodil mě, někdy i s deseti dirhamy, ať si jdu jinam. Chtěl jsem se setkat s Bassámem, aby zašel za mými rodiči a řekl jim, že je mi to moc líto, že jsem toho hodně vytrpěl a že si přeju vrátit se domů. Vzpomínám si, že jsem hodně myslel na matku. A taky na Merjem. V těch nejtěžších okamžicích, ve strašlivých chvílích, kdy jsem se musel ponížit před hlídačem parkoviště nebo policajtem, kdy ze záhybů jejich oblečení unikal příšerný smrad mého studu, jsem zavíral oči a myslel na to, jak voní Merjemina kůže, na těch několik hodin s ní. Doráželo mě to, jak se svět může najednou tak rychle změnit.

Stáváme se lidským ekvivalentem holuba nebo racka. Lidé nás vidí, aniž by nás opravdu viděli, někdy nás kopnou, abychom zmizeli, a vůbec, opravdu vůbec si nedokážou představit, u jakého zábradlí nebo na které nekryté palubě v noci spíme. Přemýšlím, na co jsem v té době myslel. Jak jsem to vydržel. Proč jsem se jednoduše po dvou dnech nevrátil k otci a nezhroutil se na kanape v obýváku; proč jsem nešel na radnici nebo kamkoli jinam, abych požádal o pomoc, možná že je v mládí nějaká nedozírná síla, jakási moc, která způsobuje, že všechno přejde, že se nás opravdu nic nedotkne. Alespoň ze začátku. Ale teď, po deseti měsících, co jsem se zdejchnul, po třech stech dnech hanby, jsem už nemohl. Možná jsem zaplatil. A nezanechalo to ve mně žádné sklony k básnění ani filozofickým úvahám o bytí, nedošlo na vnitřní usebrání, přetrvávala jen tichá nenávist a vzrůstající nedůvěra vůči všemu lidskému.

Vzpomínám si, že než jsem zašel za Bassámem, vykoupal jsem se. Bylo krásné jarní ráno, spal jsem ve výklenku dole pod útesem, u mysu Spartel, několik kilometrů od centra Tangeru, potom co jsem zhltnul tuňáka z konzervy a kousek chleba, očazený nad ohýnkem z lísek a z novin. Zahalil

jsem se do dlouhého vlněného kabátu, který jsem štípnul na trhu a nosil ho celou zimu, a usnul jsem, ukolébán mořským vlnobitím. Středozemní moře bylo ráno klidné, klidné a sytě modré, vycházející slunce zlehka hladilo písečné skvrny mezi skalami. Nevadilo mi, že zmrznu, nemohl jsem se nabažit té krásy, průzračného klidu. Voda byla ukrutně studená. Trochu jsem se zahřál, když jsem plaval rychle na sever, možná tak sto metrů silným proudem, musel jsem napnout všechny síly, abych se dostal na břeh. Svalil jsem se do písku na slunci; bylo bezvětří, takové vlažné křemičité pohlazení, usnul jsem vyčerpaný a téměř šťastný. Když jsem se o dvě nebo tři hodiny později probudil, dubnové slunce prudce žhnulo a měl jsem hlad. Snědl jsem zbytek chleba z předešlého večera, napil se hodně vody; složil jsem kabát do batohu, trochu jsem si upravil oblečení – na košili jsem měl díru v podpaží, a na zádech skvrny od kolomazi; kalhoty dole rozedrané; pruhy na šedivém saku dávno vyšisovaly, dostal jsem ho v islámském humanitním centru pro chudé. Přes to všechno jsem se cítil dobře. Bassám mi určitě dá čistou košili a kalhoty. Neviděl jsem ho od konce prosince, kdy jsem odešel do Casablancy; pomohl mi, jak jen mohl, dal mi trochu peněz, jídlo a jednou dokonce zprávy o Merjem: její matka ji poslala ke své sestře na konec světa do Rífu. Zkrátka do vězení. Bassám pořád snoval svoje hvězdné plány, jak by se mohl dostat do Španělska, a naposledy, co jsme se viděli, pořád na tom samém místě, naproti Úžině, naproti nedosažitelné Tarifě, mi řekl neboj se. Odejdi do Casablancy, a než se vrátíš, najdu způsob, jak se dostat na druhou stranu. Pořád jsem nevěděl, co bychom mohli ve Španělsku dělat bez papírů a peněz, potloukali bychom se tam, nakonec by nás sebrali a vyhostili, ale jasně, sen to byl krásný.

Šel jsem za ním v poledne; věděl jsem, že jeho otec bude v práci. Když jsem procházel naší čtvrtí, svíralo se mi srdce. Šel jsem rychle, pečlivě jsem se vyhnul rodinnému koloniálu,

dorazil jsem až k Bassámovu domu, vyběhl jsem jako velká voda a zabouchal na dveře jako blázen, jako by mě někdo pronásledoval. Byl tu. Okamžitě mě poznal, což mě uklidnilo, snad ještě nevypadám tak hrozně. Pozval mě dál. Očichal mě a řekl, že na tuláka zas tolik nesmrdím. Rozesmálo mě to. To je fakt možný, ale přesto bych se rád vysprchoval a něco snědl, řekl jsem. Měl jsem dojem, že jsem konečně někam došel. Dal mi čisté oblečení, strávil jsem v koupelně asi hodinu. Nikdy jsem si nepomyslel, že dostatek vody může být božský luxus. On mi mezitím připravil snídani, vajíčka, chleba, sýr. Pořád se spiklenecky usmíval. Skoro se ani neptal, co jsem poslední tři měsíce dělal, jenom: tak co, bylo to v Casablance dobrý? – bez naléhání. Byl neklidný, pořád vstával a zase si sedal, neustále se usmíval. No tak, lehni, řekl jsem nakonec. Zatvářil se, jako kdyby ukradl slepici. Jak lehni? Proč tohle říkáš? Dobře, ok, řeknu ti to, myslím, že jsem pro tebe něco našel, místo, kde budeš moct zůstat v klidu, budou se o tebe starat. Znovu se zatvářil spiklenecky. Co je to za místo, útulek? Představoval jsem si, že za tím bude nějaký plán nesmyslné cesty, nějaký bassámovský příběh. Ale ne, kamaráde, ne, žádný útulek, ani špitál, něco lepšího. Mešita.

Co bych jako měl dělat v mešitě, zeptal jsem se.

Tam to není jako jinde, odpověděl Bassám, uvidíš, tihle lidi jsou jiní.

Skutečně byli jiní, to ano. Vousatí, oblečení do tmavých strohých šatů. A je pravda, že na islamisty byli docela sympatičtí a štědří. Šejch Núreddín (nechal si říkat šejch, ale nemohlo mu být víc než čtyřicet) mě požádal, abych mu pověděl, co se mi stalo, když mě Bassám představil: to je ten, jak jsem ti o něm vyprávěl, šejchu, je opravdu věřící, ale je v nouzi. Bůh se o něj postará, odpověděl. Mešita se nepodobala opravdové mešitě, bylo to přízemí s koberci na zemi a měděnou destičkou na dveřích, na níž stálo „Sdružení pro šíření myšlenek Koránu“. Bassám se tvářil hrdě, že jim vede

zbloudilou ovečku. Všechno nebo skoro všechno jsem dopodrobna vyprávěl. Šejch Núreddín mě pozorně poslouchal, díval se mi do očí, nevypadal překvapeně, jako by už celý můj příběh znal. Když jsem skončil, chvíli mlčel, pořád se na mě díval a zeptal se: jsi věřící? Podařilo se mi bez váhání odpovědět ano. Neudělal jsi chybu, příteli. Nechal ses chytit do pasti oné dívky. Ona za to může a tvůj otec byl nespravedlivý. Byl jsi slabý, jistě, ale to promlouvalo tvé mládí. Může za to tvůj otec, měl lépe hlídat ženy ze své rodiny, měl je vést k poslušnosti. Kdyby byla tvoje sestřenice slušná, nikdy by se to nestalo. Bassám ho přerušil: šejchu, jeho otec vykřikuje po celé čtvrti, že už nemá syna, že ho vydědil.

Núreddín se smutně usmál. Tyhle věci možná vyřeší až čas. Důležité je, co teď s tebou. Bassám mi řekl, že jsi zbožný, seriózní, pracovitý a že máš rád knihy, je to tak? Přesně tak. Totiž to o těch knihách, zadrmolil jsem.

Za pět minut jsem byl přijat jako knihkupec Sdružení pro šíření myšlenek Koránu; dali mi malinkatý pokoj s okny vedoucími do dvora a plat. Žádný hrnec zlata, ale přece jen nějaké kapesné. Nemohl jsem se z toho vzpamatovat. Vřele jsem šejchu Núreddínovi poděkoval, čekal jsem, že to něco nepředpokládaného zhatí. Nestalo se. Zkrátka zázrak. Dali mi předem pár dirhamů, abych si koupil šaty a boty; Bassám šel se mnou. Byl hrdý a celou dobu se usmíval. Říkal jsem ti to, říkal jsem ti, že jsem našel řešení. Vidíš, že chodit do mešity k něčemu je.

Se Sdružením se setkal na páteční modlitbě, kam chodil se svým otcem. Zamlouvali se jim na první pohled. Takoví lidé jsou potřeba, povídal Bassám. Pochází z Arábie a mají spoustu peněz.

Procházeli jsme se po městě jako pánové, koupil jsem si tři košile, dvoje kalhoty, spodky a černé boty, u špičky trochu těsné, prostě takové cool špičaté lakýrky. Taky jsem si opatřil hřeben, pomádu na vlasy a krém na boty, byl jsem

zase bez peněz, nebo skoro bez peněz, ale šťastný, a Bassám také, kvůli mně. Byl tak šťastný, že mě z toho dostal, což mě hrozně těšilo. Hřálo mě to u srdce stejně jako ty lakýrky. Objal jsem ho a rozcuchal mu kudrny. Teď se půjdeme převléknout a pak někam vyrazíme, řekl jsem. Půjdeme balit holky, ulovíme dvě pěkný turistky a ukážeme jim Alláhův ráj. A možná nám i zaplatí dvě piva, aby nám poděkovaly. Bassám něco zabrumlal a potom souhlasil, ano, dobrý nápad, proč ne. Věděl moc dobře, že se nám určitě nepřihodí dva zázraky za jeden den, že těžko natrefíme na dvě laskavé minisukně, ale tu hru hrál. Když jsme se vrátili do Sdružení, abych si vzal poprvé na sebe ty svoje hadry, bylo tam plno lidí; zrovna probíhala odpolední modlitba a my jsme se z ní neulili. Za šejchem Núreddínem jsem čtyřikrát padl na tvář, připadalo mi to hrozně dlouhé.

Prostě jsem si už odvykl. Za dva následující roky jsem měl dost času, abych se do toho zase dostal. Moje práce ve Sdružení byla jednou z těch nejklidnějších, takže jsem měl dost času na své záliby, studoval jsem a modlil se. Práce knihkupce spočívala v tom, že jsem přijímal krabice s knihami, otevíral je, rozbaloval knížky z fólií, dával je na hromádky do poliček a jednou za týden, v pátek, jsem si postavil stůl ke vchodu do mešity a prodával je. Tedy prodával je moc silné slovo. Většina (malé brožované výtisky, trochu něco jako levné školní učebnice) stála 4,90 dirhamů. Hotové peklo, musel jsem mít na vracení přichystáno skoro tolik drobných, kolik bylo knih. Za tuhle cenu by se mohly klidně rozdávat, řekl jsem šejchovi. Ne, ne, to není možné, lidé si musí uvědomit, že ten papír má nějakou cenu, jinak je vyhodí nebo použijí na podpálení grilu. Nebo bychom je mohli prodávat za pět dirhamů, to by se mi hodilo kvůli drobným. Moc drahé, odpověděl mi šejch. Musí být dostupné každému.

Učebnice měly obrovský úspěch. Našeho bestselleru *Sexualita v islámu* jsem prodal stovky, určitě proto, že si všichni mysleli, že tam bude nějaká šukačka, rady k polohám nebo uznávané náboženské argumenty pro to, aby ženy přijaly některé praktiky, ale kdepak, souloži se říkalo „koitus“, „dedukce“ nebo „spojení“ a celé to byla kompilace

okomentovaná ani trochu vzrušujícími frázemi velkých středověkých myslitelů – podle mého názoru blamáž, i za cenu pěti dirhamů. Učebnici kupovali z devadesáti devíti procent muži. Ženy braly hlavně *Hrdinky islámu*, trochu jednoduchý, ale účinný pamflet o současném světě, o nespravedlnostech minulosti a o tom, že pouze návrat žen k náboženství může svět zachránit, citovaly se tam příklady slavných žen islámu, hlavně Chadídža, Fátima a Zajnab.

Druhá část našeho katalogu byla dražší, 9,90 dirhamů za výtisk. Byly to vázané knihy, které měly většinou více dílů a vážily tunu. Řada se jmenovala *Kulturní dědictví islámu* a zahrnovala reedice děl klasických autorů: život Proroka, komentáře ke Koránu, rétorická, teologická a gramatická díla. Protože měli tihle obři krásné koženkové desky zdobené barevnou kaligrafií, používali se v domácnostech hlavně jako dekorace do obývacích pokojů a jídelen. Nutno říct, že stará arabština není moc jednoduchá ke čtení. Také jsme prodávali CD s Koránem, a dokonce i DVD s encyklopedií Koránu, celkem zajímavé už proto, že jste se nemuseli dřít s padesáti svazky, které obsahovalo. Zkrátka knihkupcův sen.

Sdružení bylo otevřené celý den, a stejně tak i moje knihkupectví, ale moc zákazníků nechodilo. Někteří lidé si občas přišli pro tituly, které jsem nesměl vystavovat na stoly. Ptal jsem se šejcha Núreddína, jestli je zakázala cenzura, a on mě ujistil, že samozřejmě ne, že se jedná o texty, které vyžadují větší znalosti, že by mohly být špatně interpretovány. Například *Islám proti sionistickému komplotu* a pamflety Sajjida Kutba.

Jeden z mých úkolů (ve skutečnosti ten nejpříjemnější) spočíval v tom, že jsem se staral o webové stránky a Facebook, informoval jsem o aktivitách (ostatně ne moc častých), což mi umožňovalo mít celý den přístup na internet. Dělal jsem svou práci svědomitě. Šejch Núreddín byl příjemný, kultivovaný a sympatický. Vysvětlil mi, že studoval teorii v Saúdské

Arábii a praxi v Pákistánu. Doporučoval mi knihy ke čtení. Když už mě přestalo bavit porno na webu (trocha hříchu nikomu neublíží), trávil jsem celé hodiny čtením, pohodlně jsem si přitom ležel na kobercích; pomalu jsem si zvykal na klasickou arabštinu, je to vznešený, mocný, úchvatný a mimořádně bohatý jazyk. Trávil jsem celé hodiny i objevováním krás Koránu prostřednictvím významných vykladačů; z jednoduché komplexnosti textu jsem byl celý paf. Vnímal jsem ho jako oceán. Oceán světel. Bavilo mě představovat si Proroka v jeskyni, jak je zahalený v plášti a obklopený svými druhy, na cestě do boje. Představoval jsem si, že napodobuji jejich gesta, opakuji věty, které oni sami odříkávali, a to mi pomáhalo vydržet modlitbu, onu zdlouhavou, ale nezbytnou povinnost.

Měl jsem dojem, že se napravuji, že se zbavuji poskvrnění z měsíců strávených touláním se po světě. Dokonce jsem si uměl představit, že bych dokázal projít kolem matky nebo otce beze studu. Často se mi to honilo hlavou, když jsem v pátek stál u prodejního stolku; říkal jsem si, že je jednoho dne potkám, že je to nevyhnutelné. Věděl jsem, že odmítají i vyslovit moje jméno na veřejnosti; nejasně jsem cítil, že mi Bassám cosi tají, nechtěl o mé rodině mluvit, když jsem se ho ptal; vyhýbal se odpovědi, neboj, neboj, přejde je to, a změnil téma. Matka mi chyběla.

Večer jsme se s Bassámem chodili projít. Méně než dřív jsme se dívali na španělské pobřeží, a o to víc jsme pozorovali dívčí zadky na ulici. Tanger má výhodu, že je dostatečně velký na to, abyste se v něm mohli cítit mimo svou čtvrť svobodní; někdy jsme si dali v nějakém zastrčeném baru pivo; musel jsem celé hodiny vyjednávat, aby Bassám souhlasil, váhal až do poslední chvíle, ale vyhlídka toho, že bude mít možnost postát vedle cizinek, nakonec přinesla ovoce. U baru ještě pět minut přemítal, jestli kolu nebo pivo, ale nakonec si vždycky vybral alkohol, pak si to hodiny vyčítal

a spořádal kilo mentolových bonbonů, aby to nebylo cítit. Poblíž baru bylo krásné nově opravené francouzské knihkupectví, ve kterém jsem se hrozně rád poflakoval, aniž bych si cokoli koupil, knihy tu měli na mě hrozně drahé. Ale mohl jsem alespoň pokukovat po knihkupkyni, byli jsme koneckonců kolegové. Oslovit jsem se ji nikdy neodvážil. Stejně měla snubní prstýnek a vypadala o dost starší než já.

Pak jsem vždycky Bassáma doprovodil domů a sám se vrátil do malinkatého pokoje ve Sdružení, vzal si detektivku a četl si hodinu nebo dvě, než se mi chtělo spát. Antikvariát v naší čtvrti jich měl v zadní části krámku ohromnou zásobu, nevím, odkud je majitel bral: edice Fleuve Noir (nejlevnější), Masques, Série Noire (moje nejoblíbenější) a další obskurní vydání z šedesátých a sedmdesátých let. Všechny ty tituly na kovových poličkách tvořily nekonečnou nesrozumitelnou a bláznivou báseň, *Krvežíznivcův salon / Karneval ztroskotanců / Perly sviním / Šedivé úterý / Hluboký spánek*, nikdy jsem nevěděl, jaké si mám vybrat, i když jsem měl radši ty, co se odehrávaly ve Spojených státech než ve Francii – jejich bourbon vypadal skutečněji, jejich fára větší a města divočejší. Knihkupec moc bohatý určitě nebyl; kromě hromady detektivek, pro které jsem si chodil jenom já, prodával ještě staré školní učebnice a noviny, ošuntělé španělské časopisy a pár egyptských románů z červené knihovny. Dost zvláštní chlápek, volnomyšlenkář s násirovskými sklony, místní postavička, tajně ve svém krámku chlastal. Často mi vyprávěl, že ani ne před dvaceti lety všechny kopce v okolí zely prázdnotou, jenom tu a tam stál nějaký dům, od nás až po letiště prý býval venkov. Já jsem pravý Tangeřan, říkal.

Po četbě jsem čtyři až pět hodin spal, až do ranní modlitby; přišel šejch Núreddín a spolu s ním většina lidí ze Sdružení (kromě Bassáma, ten tvrdil, že se modlí doma, čemuž se dalo jen těžko uvěřit). Když odešli, šel jsem si ještě lehnout, v osm nebo devět snídaně a přesně v půl desáté jsem

otevřel knihkupectví. Šejch se často vracel v poledne, chvíli jsme diskutovali, požádal mě, abych dal to či ono na web, zkontroloval zásoby, obvykle objednal sám knihy, které se skoro vyprodaly (krabici *Sexuality*, krabici *Hrdinek*, kompletní dvacetisvazkové dílo Ibn Tajmíji), a odešel za svými záležitostmi. Trvalo zhruba měsíc, než k nám knihy dorazily z Arábie, a bylo třeba s tím počítat. Pak jsem měl celé odpoledne pokoj. V klidu jsem studoval, jak říkal šejch Núreddín. Ráj. Bydlení, čisté prádlo a možnost studovat. Po večerní modlitbě se pro mě zastavil Bassám a šli jsme se projít, a tak pořád dokola. Všední rutina.

Bál jsem se, ale zároveň toužil potkat se s rodinou; věděli o mně, já věděl o nich; jednou jsem zahlédl matku na protějším chodníku – s tlukoucím srdcem jsem se k ní otočil zády a zmizel. Styděl jsem se. Oni také, i když jsem netušil v jaké míře a z jakého důvodu. Chtěl bych vidět svou mladší sestru, určitě se změnila, hodně vyrostla. Snažil jsem se na to nemyslet. Snažím se pořád. Přemýšlím, co o mně dneska vědí. V zemi pořád kolují nějaké řeči, drby; určitě si zacpávají uši.

Často jsem myslel na Merjem – říkal jsem si, že bych měl najít odvahu, sednout do autobusu, zajet za ní do té vesnice, překvapit ji. Psal jsem jí dopisy, ty však vždycky skončily v koši, hlavně ze zbabělosti. Merjem už patřila do říše snů, ztělesňovala ji jen šustivá vzpomínka.

Rok uběhl jako voda, a když začaly demonstrace v Tunisku, už jsem tu byl déle než rok. Musím říct, že ty události trošku narušily můj klid, všichni docela jančili, i šejch Núreddín a celé Sdružení. Trávili spoustu času u televize. Celý den se za své tuniské bratry modlili. A pak založili sbírky pro své egyptské bratry. A když se seznam rozšířil o bratry libyjské a jemenské, začali organizovat akce „za naše utlačované arabské bratry“.

A jakmile propukly 20. února nepokoje v Maroku, už to nevydrželi. Ani jednu akci či demonstraci nevynechali. Moje

knihkupectví se stalo ústředním štábem kampaně: Sdružení vidělo v arabských revoltách tolik očekávanou zelenou. Po nocích totiž snili o skutečné muslimské zemi od Perského zálivu až po Atlantik. Podle toho, co mi vysvětloval šejch Núreddín, chtěli ve svobodných a demokratických volbách získat co nejvíce hlasů a dostat se k moci, a pak zevnitř, s využitím institucionální moci i podpory lidu islamizovat ústavy a zákony. Jejich politické plány mě sice nijak nebraly, ale jejich neustávající a hlučný militantismus převrátil můj každodenní život úplně na ruby. Už mě nenechávali tak často na internetu (pořád ho potřebovali) a ani mě nenechali si v klidu číst. Pořád jsem se musel účastnit nějakých akcí, demonstrací, věčně jsme sledovali nějaké televizní pořady. Najednou jsem trávil stále více času v centru. Chodil jsem si na celé odpoledne číst detektivky před čajovnu na náměstí de France. Šejch Núreddín mi to trochu vyčítal, říkal mi mohl by ses našeho boje účastnit aktivněji, dělal na mě psí oči.

Kolikrát to schytali. Policajti dostali příkaz, aby rozháněli demonstrace bez slzného plynu a gumových projektilů, nýbrž po staru, rukama a obuškem, a docela jim to šlo: vousaté hlavy ozdobily modřiny. A protože mládí muselo být předvojem hnutí, Bassám se nechal zmlátit jako první, někde u náměstí des Nations, jednou se pozdě večer vrátil jako hrdina se zmalovaným hrudníkem, s obvazem na nose a s monokly, přesto ještě pořád skandoval „za Boha, národ a svobodu“. Vzorem byl Egypt. Mluvilo se jenom o něm, o Káhiře, o náměstí Osvobození. Egypt je vyspělá společnost, říkal šejch Núreddín, bratři svou bitvu vyhrají. Skoro z toho dojetím plakal. Vzpomínám si, že když jsme v televizi uslyšeli, jak jeden francouzský odborník z redakce arabského vydání Le Mondu vyprávěl, že na náměstí Tahrír nejsou Muslimští bratři, šejcha Núreddína se to velmi dotklo. Lži, říkal. Bůh tyto bezvěrce zničí. Ti ničemní Francouzi nemají k ničemu úctu, ani k pravdě. Hlavně aby si udrželi moc,

vošousti. Potom se ale vzpamatoval, uznal, že koneckonců není až tak špatné zůstat ve stínu, že odpor pak vypadá oprávněnější. Zprávy z Egypta byly navíc skvělé: bratři pevně věřili tomu, že kdyby se uskutečnily svobodné volby, vyhráli by je a sestavovali by vládu. Poprvé od alžírského podfuku před dvaceti lety.

V Tangeru byl brajgl něco přes týden, ale šejch Núreddín věděl moc dobře, že to nebude stejné jako v Tunisku nebo Egyptě, že královský palác je mazanější nebo legitimnější (není snad král vůdcem věřících?), a že bude potřeba se spojit s nějakou vládní stranou, aby mohlo dojít k reformě ústavy.

O pár týdnů později král amnestoval celý kontingent politických vězňů, mezi nimi i členy Sdružení trpící v žalářích režimu od masivních razií po atentátech v Casablance v předešlých letech. Šejch jásal. Přivítal své druhy, jako by šlo o Josefa, jenž se po návratu z Egypta vítá se svými bratry. Ve Sdružení pro šíření myšlenek Koránu se vyrojila hejna vousáčů.

Netrpělivě jsem čekal, až ty nepokoje skončí, abych se mohl vrátit ke své obvyklé četbě a měl zase klid. Sdružení byla opravdová smečka lvů v kleci, chodili pořád dokola sem a tam a čekali na večer, na akci. Rozhodli se, že využijí zmatku, demonstrací a přítomnosti policajtů, a zahájí „očištění čtvrti“, jak tomu říkali. V čele rváčů byl Bassám, spěchal se pomstít za svůj nedávno rozbitý nos prvnímu, kdo se namane. Po bojovné a výmluvné přísaze šejcha Núreddína, která pojednávala o Prorokově tažení, bitvě u Badru a příkopové bitvě, o židovském rodu Banú Kajnuká, o hrdinovi Hamzovi, o oslavě mučedníků v ráji a o kráse, o velké kráse při smrti v boji, vycházeli v tlupách po desíti, vyzbrojení obušky a násadami od motyk. Pěkně rozehřátí touto duševní vzpruhou skoro vybíhali do tmy, v čele s Bassámem, i ten měl nervy na špagátě a v ruce hůl. Nevěděl jsem, jak tyhle spanilé jízdy končí, kromě toho, že se vraceli spokojení, udýchaní, bez

zraněných, bez mučedníků. Šejch Núreddín se z bezpečnostních důvodů sám této svaté války neúčastnil, ale na mě se díval vyčítavě, když jsem říkal, že mu budu radši dělat společnost. Po dvou nocích bojů beze ztrát se rozhodl, že povede vojska k vítězství osobně; těšil jsem se, že budu konečně sám, v klidu u počítače, ale šejch Núreddín se na mě podíval tak, že jsem pochopil, že bych se k nim měl připojit; dali mi obušek, stejně jako všichni ostatní jsem ho schoval pod kaftan.

Spanilá jízda mohla být zábavná; naše partička s kapucemi na hlavách, vousy a dlouhými kabáty strašila v temných ulicích a jako by vypadla z egyptských komedií.

Předem jsem nevěděl, jaké jsou naše cíle; přísaha se zmiňovala o boji proti bezbožnosti, hříchu a pornografii, ale nic konkrétnějšího. Noc byla chladná a vlahá. Bylo nás šest, šli jsme vedle sebe, začalo mírně pršet, což trochu narušilo půvab naší výpravy. Boj proti opilství a materialismu není žádná sranda.

Asi po dvou stech metrech jsme zabočili doleva a já začal být trochu nesvůj; na konci ulice se rýsoval jeden možný cíl, doufal jsem ale, že to nebude on. Jenže byl. Dorazili jsme na místo. Všichni očividně věděli, kam jdeme, jenom já ne; Bassám kráčel v čele, ostatní postupovali za ním bez váhání. Stáli jsme u mého oblíbeného knihkupectví; kvůli dešti už bylo zavřeno, zpode dveří však i přes pokročilou hodinu vycházelo světlo; tušil jsem, že knihkupec už má v sobě jednu nebo dvě lahvinky vína a prohlíží si staré španělské nebo francouzské časopisy s nahotinkami. A opravdu, stařec seděl vzadu v krámě u litříku červeného; zvedl hlavu od Playboye, vypadal popuzeně, poznal mě, ostýchavě a zmateně se usmál. Šejch Núreddín se na něj pohrdavě podíval a pronesl krátkou přísahu v klasické arabštině, jsi hanbou čtvrti, naše čtvrť je počestná, uctívej Boha a naši čtvrť, ty bezvěrče, jdeme trestat bezvěrce, ty trosko nevěřící, koukej vypadnout

z naší čtvrti, z úcty k Bohu, našim ženám a našim dětem, knihkupec jen valil své opilé oči; bloudil pohledem zprava doleva, podíval se na Bassáma, na mě a pak znovu na šejcha odříkávajícího svou kletbu. Pořád držel skleničku v ruce, nemohl tomu uvěřit, přemýšlel, jestli jsem si z něj náhodou nevkusně nevystřelil nebo něco takového. Načež šejch vykřikl Boží hněv na tebe! a obrátil se na mě, Bassám si rozepnul kabát a vyndal hůl a také se na mě zadíval. Koukali na mě všichni tři, knihkupec bezvýrazně hlesl, co to je za vtip, Bassám vypadal, jako že mě prosí, vybízel mě pohledem, no tak, na co čekáš, dělej, sakra hni se, no tak, dělej, šejch mě pozoroval, rozevřel jsem kabát, vyndal obušek, knihkupec vypadal vyděšeně, najednou se zvedl ze židle, obešel stůl směrem ke mně, velmi rychle, jako by se snažil utéct, nechtěl jsem mu ublížit, pokusil se mi hůl vzít, začal nám nadávat, lumpové, šmejdi, kurevníci, vtom ho Bassám silně praštil do ramene, až to zadunělo, on se rozeřval bolestí, upadl, ale zachytil se mého kabátu, mých nohou, Bassám ho nadšeně mlátil holí do žeber, knihkupec opět začal řvát, strašně ho proklínal, Bassám ho praštil do stehna, mířil na kost, muž začal sténat. Bassám se s úsměvem napřáhl znova. Napadlo mě, jestli mi taky nerozbije hubu. Šejch Núreddín se sklonil nad knihkupcem, který sténal na zemi, řekl mu doufám, že jsi to pochopil, pak ho ještě kopl, takže zařval ještě víc. Slzy tomu ubožákovi stékaly po tváři, už jsem se na to nemohl dívat, schoval jsem svou hůl a vyšel ven. Bassám šel za mnou, potom šejch; slyšel jsem, jak na svou oběť před odchodem ještě plivl. Běžel jsem domů, ostatní za mnou. Když jsem dorazil do Sdružení pro šíření myšlenek Koránu, odhodil jsem násadu od motyky na koberec a zavřel se do svého pokoje. Třásl jsem se nenávistí, roztrhal bych Bassáma a šejcha Núreddína na kousky. A sebe taky. Roztrhal bych se na kousky. Seděl jsem na posteli a přemýšlel, co dělat. Neměl jsem chuť tu zůstat. Byl jsem plný nadlidské energie, měl

jsem neuvěřitelný vztek. Vzal jsem si všechny peníze, které jsem měl, a chtěl vypadnout ven. Všichni se už zase modlili, přešel jsem bez okolků kolem nich přes velkou místnost, Bassám zvedl hlavu, něco mi chtěl, já šel pryč, práskl jsem za sebou dveřmi.

Měl jsem dvě stě dirhamů v kapse, takže dost na nějaké pití. Váhal jsem, jestli je nedat knihkupci jako odškodné, ale moc jsem se styděl, nedokázal jsem se tam vrátit. Kromě toho ho možná odvezli do špitálu. Doufal jsem, že mu Bassám nic nezlomil, a říkal jsem si, že jsem měl namlátit šejchu Núreddínovi, udělalo by mu dobře, kdyby taky dostal co proto. Bassámův pohled mě vyděsil. Měla to být zkouška. Co si teď počnu, odejdu ze Sdružení, vrátím se na ulici, budu si hledat práci? Zítra se uvidí. Zatím na to nebudu myslet.

Procházel jsem Tangerem, až jsem došel do malého baru v ulici Pasteur, vstoupil jsem, pozdravil jako štamgast, což jsem nebyl, sedl si ke stolu, objednal si lahvové, pak druhé a bylo mi trochu líp. Proč se mnou život takhle nakládá? Možná se na mě sneslo prokletí, protože jsem zahanbil svého otce, kdo ví. Možná se na mě Bůh zlobí, a proto mě pokaždé uvrhne do větší beznaděje? Kdo ví. Každopádně pivo bylo dobré. Možná jsem se měl spíš modlit než pít, ale co naplat.

V baru seděli čtyři Maročani v obleku, diskutovali a popíjeli whisky, žádní zatoulaní turisté; začínal jsem být trochu opilý, bylo mi do breku. Vzpomněl jsem si na Merjem, v tuhle dobu určitě spí, tam v Rífu. Možná že se jí o mně zdá.

V televizi běžely záběry z demonstrací v Egyptě, Tunisku, Jemenu a povstání v Libyi. Není ještě vyhráno, pomyslel jsem

si. Arabské jaro, to mě poser, skončí to ranami holí, hop, anebo trop, s Bohem, nebo bez něho.

Zalitoval jsem, že jsem si nevzal knihu, přivedlo by mě to na jiné myšlenky.

Když do baru vstoupil ten muž, koukal jsem na televizi; sotva jsem si ho všiml. Přišel blíž. Naklonil se až ke mně, opřel se loktem o stůl a upřeně, se zlým úsměvem, mě sledoval. Malé oči, hnědý, trochu prošedivělý knírek. Okamžitě jsem otočil hlavu.

„Tak co, koloušku," řekl.

Obrátil jsem se dotčeně na majitele, jako že takhle se přece nemohou zákazníci urážet, dusil jsem se, zrudly mi tváře. Barman nás překvapeně pozoroval.

„Vzpomínáš si na mě?"

Na ten ksicht se nedalo zapomenout, na přítmí a pach chcanek vzadu na parkovišti.

Začala se mi klepat kolena, chtěl jsem, aby se vypařil, aby zmizel jako máchnutím kouzelného proutku a s ním se vymazala všechna ta hanba a moje vzpomínky.

I jemu bych rád rozbil hubu násadou od motyky.

Odešel, odporně se řehtal, byl opilý, jeho hnusný dech mě ale dostal, vlna hnusu a závan minulosti, málem jsem padl naznak, ztratil jsem rovnováhu a vrávoral jako můj taburet, zbaběle jsem se zdejchnul, vypadl z baru jak prašivý a ani se neotočil, ale stejně jsem ještě zaslechl pár oplzlostí, které mě naplnily bezmocnou zuřivostí, jako když vás někdo mlátí a vy mu to nemůžete vrátit.

Venku ledový vítr vanoucí od oceánu vymetl ulice, město se vyprázdnilo, dokonce i na promenádě kolem kanonů bylo hrozně málo lidí, pár turistů se vracelo do luxusních hotelů, seběhl jsem na Grand Zoco, bezděčně obešel náměstí, bezmyšlenkovitě si koupil krabičku cigaret, dva chlapi, které už jsem viděl, se ohřívali u ohniště, vydyndal jsem od nich za poslední bankovku kousek hašiše, šel jsem ho nenápadně

vykouřit na lavičku kousek stranou. Kolem se najednou rozhostilo ticho. Droga mě uklidnila. Město se zahalilo do klidu a do tmy, najednou jsem se ocitl daleko, chráněný zdí mezi mým tělem a světem, znovu se mi vybavil knihkupec, chlap z parkoviště, šejch Núreddín, Bassám, jako by se jednalo o úplně cizí lidi, jako kdyby to všechno nebylo vůbec důležité. Tanger je jen temná slepá ulička, koridor uzavřený mořem; Gibraltarská úžina je štěrbina, propast, která uzavřela na petlici naše sny; sever je fata morgána. Připadal jsem si ještě ztracenější a jediná pevná zem pod mýma nohama a za mnou bylo to rozsáhlé africké pobřeží až k Mysu, směrem na východ všechny země zachvátily plameny, Alžírsko, Tunisko, Libyi, Egypt, Palestinu, Sýrii. Ubalil jsem si druhý pořádný joint a dumal o tom, že ten shit pochází z Rífu, rostliny možná Merjem viděla růst z okna, pyl možná sama lisovala do velkých lísek, než uválela těsto ztmavlé oxidací a obalila ho průsvitnou fólií; z gumových rukavic vyškrábala kousky, schovávala si je po kapsách a dala si je o samotě, sama se smála nebo usnula, snila, možná si připomněla těch pár hodin, které jsme strávili spolu, jak jsem ji skoro nechtěně svlékal, ostýchavě, jak mě potom políbila na ústa a chytla mě za ruku, její vzpomínky zvýrazněné hašišem byly prosté a něžné, trochu mě to rozveselilo. Tanec tangerských světel zrychloval moje myšlenky, potřebuji plán, nepřipadá v úvahu, abych se teď pro nic za nic na všechno vykašlal a skončil zase v bahně a ponížený. Znovu jsem pomyslel na rodiče, hlavně na matku, na mladší sourozence, co mohou vědět, co si o mně myslí, vybavila se mi Josefova súra, *Otče můj, spatřil jsem ve snu jedenáct hvězd, slunce i měsíc, a zřel jsem, jak přede mnou se klaní*, zapomněl jsem, že umím ty verše zpaměti, jak Josefa prodají za babku egyptskému kupci, Josefa, jemuž Bůh dal nahlédnout do svých snů, Josefa toužícího po Zulejce. Úžina pruhovaná světly trajektů, námořní karavana. Možná bych mohl najít práci v novém přístavu nebo v Zone Franche a po

nějaké době emigrovat, Bassám měl koneckonců pravdu, je třeba odejít, je třeba odejít, přístavy nám spalují srdce. Samota se stala masou neprostupné mlhy, tmavým mrakem, mrakem zla nebo strachu; udělalo se mi trochu špatně od žaludku. Začal jsem se na lavičce třást zimou a měl jsem najednou hlad, velký hlad.

Za chůze jsem se nacpal sendvičem a vrátil se do svého pokoje; bylo tu pusto, ticho, ticho mě tlačilo do bubínků; usnul jsem jako dřevo.

Druhý den ráno jsem měl v puse jak v polepšovně a zarudlé oči, ale cítil se docela ve formě. Srovnal jsem nějaké knížky, nasnídal se, přečetl komentář k Josefově súře v knize *Kaššáf*, po koberci putovalo slunce. Chvílemi se mi vybavovaly v paměti tváře z předešlého večera, plačící knihkupec, knírek toho hajzla z parkoviště, jako prasklá kanalizace, kterou jsem se snažil zacpat tím, že se soustředím na četbu. Pokoušel jsem se přesvědčit, že co se stalo, stalo se. Co se stalo, stalo se. Záleží jenom na budoucnosti.

Šejch Núreddín se objevil brzy odpoledne, v civilu, to znamená v tmavomodrém, elegantním obleku. Pozdravil mě zdvořile, řekl bych dokonce vřele. Zeptal se mě, jestli mám připravené knihy (byl čtvrtek), odpověděl jsem, že ano. Pochválil mě. Dneska večer máme schůzi venku, budu tu zítra ráno. A odešel. Žádná poznámka, žádná zmínka o včerejší trestné výpravě.

Konečně jsem byl sám. Podíval jsem se na několik stránek na internetu, napsal na facebook několika neznámým Francouzkám, jako vzkazy v láhvích hozených do moře. *Jsem mladý Maročan z Tangeru, hledám přítelkyni, abych se s ní podělil o svou vášeň: knihy.*

Ukážu vám, jak jsem vzdělaný, pomyslel jsem si, což mělo doložit moje doporučení na knihy, možná trochu přehnané,

ale jasné a precizní. Je potřeba dodat, že jsem si vybíral holky sice hezké, ale spíše brýlaté a pocházející z měst, o nichž jsem sice nic nevěděl, ale představoval jsem si je jako studená, nudná, a tudíž vhodná pro četbu. (Je jasné, že jsem nikdy nedostal žádnou odpověď; na omluvu těch slečen je třeba uznat, že když se mrkly na můj profil, který jsem nechal přístupný všem, viděly mezi mými přáteli nejenom vyholenou hlavu Bassáma, ale také Sdružení pro šíření myšlenek Koránu nebo al-Džazíru, což při pohledu z Bourges nebo Troyes opravdu nemohlo budit naději, že jsem citový typ.)

Trochu jsem se prospal, snil jsem o těch dívkách. Pak jsem si přečetl začátek *Totálního chaosu*, jedné z mých nejoblíbenějších detektivek; představoval jsem si, že z Tangeru se náhle stane Marseille, což je samozřejmě blábol, a u toho jsem schroupal pytlík chipsů; pomalu se stmívalo; vůně moře byla všude kolem.

Ležel jsem na zemi, nerozsvěcel, až se úplně setmělo.